

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра музичного мистецтва

Кваліфікаційна робота

**ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ-
ГІТАРИСТІВ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ**

Виконала:

Юзвак Ірина Миколаївна
магістрант II курсу, групи ММ1-М22
спеціальності 014 Середня освіта
(Музичне мистецтво)

Науковий керівник: Лабунець В.М.
доктор педагогічних наук, професор

Рецензент:
кандидат педагогічних наук, доцент
Карташова Ж.Ю.

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ	6
1.1. Специфіка розвитку емоційно-образного мислення	6
1.2. Зміст та функції емоційно-образного мислення учнів у процесі навчання гри на гітарі	21
РОЗДІЛ II МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ-ГІТАРИСТІВ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ.....	35
2.1. Принципи та структура емоційно-образного мислення учнів-гітаристів в інструментальному навчанні	35
2.2. Методична модель формування емоційно-образного мислення учнів в процесі навчання гри на гітарі	44
РОЗДІЛ III ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ-ГІТАРИСТІВ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ	55
3.1. Констатувальний етап дослідження формування емоційно-образного мислення учнів в процесі навчання гри на гітарі	55
3.2. Поетапна методика формування емоційно-образного мислення учнів в процесі навчання гри на гітарі та результати дослідно-експериментальної роботи	61
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасне музичне мистецтво пропонує виконавцям різноманітний вибір інструментів. Проте, найбільшу популярність серед них має гітара. Її мінливий тембр до вподоби широким колам верств суспільства, різним віковим групам та поколінням. Не менш приваблива якість гітари для музикантів – її мобільність. Легка, зручна, не надто вибаглива у догляді: вона зазвичай стає супутником виконавців під час домашнього та концертного музикування, гастролей чи подорожей. Тому часто, в усіх вище вказаних формах діяльності гітариста, превалує один і той самий інструмент. Це суттєво впливає на якість звучання і техніку гри, емоційний фон концертного виступу. Загальновідомо, що в музикантів-інструменталістів добре розвинена м'язова та механічна пам'ять, а також тактильні відчуття. Гітара, як інструмент, що може супроводжувати виконавця практично всюди, деяким чином стає уособленням другого «Я» музиканта. Він звикає до розташування ладів, ваги інструменту, особливостей конструкції грифу, жорсткості струн тощо. Виконуючи композицію, гітарист, якому добре знайомі фізичні властивості свого інструменту, має змогу в більшій мірі віддавати себе творчій інтерпретації, імпровізувати, не відволікаючись на пошук ладів чи незвичні тактильні відчуття.

Мислення є основою розуміння й пізнання мистецтва, зокрема музики, адже саме мислення забезпечує глибину осягнення змісту художньо-музичних образів, розширює можливості усвідомлення художнього сприйняття світу у вигляді суджень та умовиводів (В. Андрущенко, Ю. Афанасьєв, Г. Волинка, М. Каган, Дж. Міллер, О. Новицький, Г. Сковорода, Г. Щедровицький, П. Юркевич та ін.).

Психологічний аспект мислення дослідники розглядають як цілісне, системне явище, що має певну структуру та властивості (І. Бех, Л. Виготський, О. Леонт'єв, Ж. Піаже, С. Рубінштейн, О. Тихомиров та ін.). У взаємодії раціонального та емоційного розглядають проблему мислення музикознавці, а саме: Б. Асаф'єв, Ю. Кремльов, В. Медушинський, Є. Назайкінський, О. Сохор, Г. Ципін, В. Шульгіна, Б. Яворський та ін.

Попри значущість кола розглянутих питань проблема формування емоційно-образного мислення учнів-інструменталістів ще не дістала належного наукового висвітлення, особливо в процесі навчання гри на гітарі. Визначення теоретичної й практичної значущості формування емоційно-образного мислення учнів у процесі навчання гри на гітарі, актуальність, своєчасність та недостатній рівень дослідження окресленої проблеми зумовили вибір теми дослідження: **«Формування емоційно-образного мислення учнів-гітаристів школи мистецтв»**.

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування емоційно-образного мислення учнів школи мистецтв у процесі навчання гри на гітарі.

Об'єкт дослідження – процес інструментально-виконавського навчання учнів-гітаристів закладів початкової мистецької освіти.

Предмет дослідження – теоретико-методологічне та методичне забезпечення формування емоційно-образного мислення учнів школи мистецтв у процесі навчання гри на гітарі.

Виходячи з мети дослідження, нами були поставлені наступні **завдання**:

1. Проаналізувати стан досліджуваної проблеми в психології, педагогіці, методиці музичного навчання та мистецтвознавстві.

2. З'ясувати сутність, зміст, специфіку і функції емоційно-образного мислення учнів-інструменталістів, визначити його компонентну структуру.

3. Розробити критерії, показники, встановити рівні сформованості емоційно-образного мислення учнів, розробити методику її діагностування у процесі навчання їх гри на гітарі .

4. Визначити принципи і розробити педагогічні умови формування емоційно-образного мислення учнів школи мистецтв у процесі навчання гри на гітарі.

5. Експериментально перевірити ефективність запропонованої методики формування емоційно-образного мислення учнів школи мистецтв у процесі навчання гри на гітарі.

Методи дослідження. Для розв'язання поданих завдань використані загальнонаукові методи: аналітичний – для вивчення філософських, психолого-

педагогічних, методичних та мистецтвознавчих досліджень, нормативних документів, а також реального досвіду навчання учнів на гітарі в закладах початкової мистецької освіти з метою встановлення теоретичного й практичного рівнів розв'язання проблеми; узагальнення – для визначення наукового апарату дослідження, формулювання його концептуальних положень та висновків; спостереження, обговорення, опитування, порівняння – для виявлення рівнів сформованості емоційно-образного мислення учнів у процесі навчання гри на гітарі; оцінювання – для систематичного дослідження основних характеристик емоційно-образного мислення учнів у процесі навчання гри на гітарі; педагогічний експеримент – для аналізу реального стану, відстеження динаміки, перевірки ефективності методики формування емоційно-образного мислення учнів школи мистецтв у процесі навчання гри на гітарі.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть слугувати: для оновлення змісту навчальних програм з інструментальної підготовки учнів, для уточнення планів і програм навчання гри на гітарі.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри музичного мистецтва та звітних наукових конференціях студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

У дослідженні наведено теоретико-методологічне узагальнення та нове вирішення проблеми формування емоційно-образного мислення учнів у процесі навчання гри на гітарі, що знайшло відображення в теоретичному обґрунтуванні, експериментальній перевірці та впровадженні поетапної методики. У результаті виконання дослідження отримано наступні висновки.

1. У результаті аналізу наукової літератури виявлено, що попри значну кількість науково-методичних робіт з проблеми музичного навчання учнів проблему формування їх емоційно-образного мислення в процесі навчання гри на гітарі розглянуто недостатньо. Поза увагою вчених лишилися питання сутності емоційно-образного мислення в сфері виконавської діяльності. Недостатньо розглянутими виявились питання актуалізації навчального потенціалу гітарного мистецтва в формуванні емоційно-образного мислення, не розкрито методичні аспекти його формування у системі інструментально-виконавського навчання учнів-гітаристів.

2. Понятійно-методологічний аналіз проблеми дозволив сформулювати дефініцію «емоційно-образне мислення» як процес пізнавальної діяльності, що реалізується у вигляді аналізу і поєднання образів на основі їх емоційного переживання. Емоційно-образне мислення у сфері мистецтва визначаємо як складний процес пізнання, що виявляється у цілісній єдності сприймання, оцінювання і творення художніх образів на основі емоційного переживання їх змісту і форми.

3. Структура емоційно-образного мислення учнів-гітаристів складається із взаємодії таких компонентів: мотиваційно-пізнавального, когнітивно-оцінного, рефлексивно-виконавського, творчо-результативного. Мотиваційно-пізнавальний компонент виражає інтерес та захопленість учнів інструментальною діяльністю, націленість на виконавське і педагогічне самовдосконалення. Когнітивно-оцінний компонент містить необхідну базу знань, умінь та навичок у сфері оволодіння виконавською майстерністю, здатність до емоційно-яскравого відгуку на музичні твори. Цей компонент передбачає широку ерудицію учнів та глибоке розуміння специфіки художньо-образної мови інструментальних творів. Рефлексивно-виконавський компонент зумовлений тим, що суб'єктам музичної діяльності мають

бути властиві рефлексивні особистісні якості, адекватні загальноприйнятим цінностям, що певним чином проявляються у виконавській діяльності. Творчо-результативний компонент виражає здатність особистості до яскравого художньо-образного виконання музичних творів, уміння донести створений образ до аудиторії.

4. Основними принципами формування емоційно-образного мислення учнів в процесі навчання на гітарі визначено: принцип спрямованості музичного навчання учнів на створення яскравих художньо-музичних образів у виконавській діяльності; принцип логічної послідовності та систематичності в процесі навчання учнів гри на гітарі; принцип рефлексивного усвідомлення естетичних цінностей художнього образу музичного твору. Педагогічними умовами формування емоційно-образного мислення учнів у процесі навчання гри на гітарі визначено: стимулювання позитивної мотивації учнів до вдосконалення гри на гітарі; систематичне розширення досвіду творчо-конструктивної складової музично-виконавської діяльності учнів.

5. Методика формування емоційно-образного мислення учнів-гітаристів включає: мету, завдання, основні підходи, функції, принципи, розроблені педагогічні умови, етапи експериментальної роботи, ефективні методи формування емоційно-образного мислення учнів-гітаристів школи мистецтв, що разом становить повний технологічний цикл.

Аналіз підсумків педагогічного експерименту дає підстави визнати запропоновану методику формування емоційно-образного учнів у процесі навчання гри на гітарі ефективнішою, ніж традиційна. Отримані дані можуть стати підґрунтям для рекомендації щодо впровадження розробленої методики у практику інструментально-виконавського навчання учнів-інструменталістів закладів початкової мистецької освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абульханова-Славская К.А. Стратегия жизни /К.А. Абульханова-Славская. – М.: Мысль,1991. – 299 с.
2. Авдієвський А.Т. Мистецька освіта в системі формування педагога ХХІ століття /А.Т. Авдієвський //Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.Драгоманова. Сер. 14: Теорія і методика мистецької освіти. - Вип. 1 (6). – К.: НПУ, 2004. – С. 4-5.
3. Алексюк А. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник для студ. і викл. вищ. навч. закл. /Анатолій Миколайович Алексюк. — К.: Либідь, 1998. — 558, [1] с.
4. Альбом гітариста-початківця / уклад. П. Вещицький. Москва: Радянський композитор, 1986. Вип. 22. 32 с.
5. Андрейко О.І. Виконавська культура скрипаля: теорія та методика формування: монографія /О.І. Андрейко. – Львів: ГВС, 2013. – 298 с.
6. Андрущенко В.П. Про концептуальні засади філософії освіти /Андрущенко В.П., Лутай В.С. //Нова парадигма: альманах наук. праць. – К., 2004. – Вип. 36. – С. 8-20.
7. Аносов І.П. Сучасний освітній процес : антропол. аспект : монографія /І.П. Аносов. – К. : Твімінтер, 2003. – 391 с.
8. Арановский М. Мышление, язык, семантика /М.Арановский //Проблемы музыкального мышления : сб. статей. – М. : Музыка, 1974. – С. 95-128.
9. Асафьев Б.В. Избранные статьи о просвещении и образовании. 3- е изд. /Б.В. Асафьев. – М-Л.: Музыка, 1980 – 145 с.
- 10.Афанасьев В. Г. О системном подходе в социальном познании /В. Г. Афанасьев // Вопр. философии. – 1973. – № 6. – С. 98 – 111.
- 11.Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: навч.-метод. посібник /І.Д.Бех. - К.: ІЗМН, 1998. — 204 с.

12. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 320 с.
13. Бобровский В. П. Тематизм как фактор музыкального мышления /В.П. Бобровский. – М. : Либроком, 2010. – Выпуск 1. – 272 с.
14. Бочкарев Л.П. Психология музыкальной деятельности: учеб. пособ. /Л.П.Бочкарев. – М.: Институт психологии РАН, 1997. – 351 с.
15. Буш Г.Я. Методы технического творчества / Г. Я. Буш. – Рига: Из-во: «Лиесма» 1972. – 98 с.
16. Вайсборд М. Андрес Сеговия и гитарное искусство XX века : очерк жизни и творчества. Москва: Советский композитор, 1989. 208 с.
17. Ван Кань. Змістовно-інтеграційний напрямок формування емоційно-образного мислення майбутніх учителів музичного мистецтва /Ван Кань //Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. праць [за заг. ред. проф. В.І. Сипченка. - № 1 (87). – Харків: ТОВ «Видавництво НТМТ», 2018. – С. 60-68.
18. Вольман Б. Гитара и гитаристы. Ленинград: Музгиз. 1966. 67 с.
19. Выготский Л.С. Психология искусства /Лев Семенович Выготский [сост. М.Г. Ярошевский]. — Р н/Д.: Феникс, 1998.– 479, [1] с.
20. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене й виправлене / Семен Устимович Гончаренко – Рівне: Волинські обереги. 2011. – 519 с.
21. Горюнова Л.В. Теоретико-методологические основания стратегии изучения феномена профессиональной мобильности /Л.В. Горюнова. //Гуманитарные и социально-экономические науки. Спецвыпуск «Педагогика». – 2006. – №2 – С.15-20.
22. Горюнова Л.В. Формирование художественно-образного мышления детей на уроках музыки /Л.Горюнова, Л.Школяр //Музыка в школе. – 1991. – Вип. I. – С. 30-33.

23. Грищенко В. І. Методика організації та роботи підліткового класичного ансамблю гітаристів: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2003. 22 с.
24. Грінчук І. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу й ейдосу: навч.-метод. посіб. /І.Грінчук, О. Бурська– Т, 2008. – 224с.
25. Гуральник Н. П. Українська фортепіанна школа ХХ століття у контексті розвитку теорії і практики музичної освіти: дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 2008. 503 с.
26. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах: підручник. 2-ге вид., доп. і виправ. Луцьк: Волин. обл. друкарня, 2010. 600 с.
27. Доценко В. І. Класична гітара у Харкові. Актуальні проблеми музичного і театрального мистецтва: мистецтвознавство, педагогіка та виконавство: зб. матеріалів наук.-метод. конф. (Харків, грудень 2001 р.). Харків: ТОВ «Стиль», 2001. Вип. 3. С. 25–28.
28. Доценко В. І. Методика підготовки гітариста-виконавця: навч. посіб. Харків: СПДФО Мосякін В. М., 2005. 164 с.
29. Делия В.П. Инновационное мышление / В.П. Делия. – Балашиха: АСЭПиМ.
30. Драйден Гордон. Революція в навчанні /Гордон Драйден, Джаннетт Вос. – Львів: Вид-во «Літопис», 2005. – 541 с.
31. Дьюї Дж. Моє педагогічне кредо /Дж. Дьюї ; пер. з англ. В. О. Коваленко // Шлях освіти. – 1998. – № 4. – С. 50 – 55.
32. Дункан Ч. Искусство игры на классической гитаре. Пер. с англ. П. П. Ивачева. Нью-Йорк: Паблিশ пресс. 1980.40 с.
33. Євдокімов В. М. Одеська академічна школа народно-інструментального мистецтва: навч. посіб. Одеса: Астро-Принт, 1999. 88 с.
34. Заєць В. М. Науково-практична школа М. А. Давидова як феномен формування виконавської майстерності баяніста: дис. ... канд. мистецтвознавства. Київ, 2012. 209 с.

35. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії: навч. посіб. для вчителів, аспірант., студ. / Іван Андрійович Зязюн, Галина Михайлівна Сагач. – К.: Українсько-фінський ін-т менеджменту і бізнесу, 1997. – 302, [1] с.
36. Іванніков Т. П. Гітарне мистецтво ХХ століття як феномен творчості: монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г. 2018. 392 с.
37. Іванніков Т. П. Тенденції розвитку гітарного мистецтва 1970–2010 років: дис. ... канд. мистецтвознавства. Харків, 2012. 255 с.
38. Каган М.С. Эстетическое воспитание /М.С. Каган //Эстетическая культура и эстетическое воспитание: кн. для учителя /сост. Г.С.Лабковская — М.: Просвещение, 1983. — С. 62–164.
39. Киричук О.В. Психологія особистості /Олександр Васильович Киричук. – К.: Либідь, 1996. – 632, [1] с.
40. Коваленко А. С. Аналіз педагогічних досягнень видатних представників вітчизняної інструментальної гітарної освіти. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. 2017. Вип. 2, Ч. 2. С. 71–80.
41. Коваленко А. С. Виникнення гітарних оркестрів: історичний аспект. Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Умань, 24 жовт. 2014 р.). Умань: ФОП Жовтий О. О., 2014. С. 33–36.
42. Коваленко А. С. Організація та зміст підготовки гітаристів у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах України. Педагогічні науки. 2017. Вип. 80, Т. 3. С. 148–152.
43. Козир А.В. Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: [монографія] /А.В.Козир. – К.: НПУ імені М. Драгоманова, 2008. – 378 с.
44. Козлін В. Й. Гітара. Українська музична енциклопедія: в 5 т. / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН

- України. Київ, 2006. Т. 1: А – Д / редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. С. 462–465.
45. Козлін В. Й. Теоретичні основи структурно-функціональної організації опорно-рухового апарату гітариста: автореф. дис. ... д-ра мистецтв. Київ, 1996. 32 с.
46. Коменский Я.А., Локк Д., Руссо Ж.-Ж., Песталоцци И.Г. Педагогическое наследие /Сост. В.М.Кларин, А.Н.Джуринский. – М.: Педагогика, 1989. – 416 с. – (Библиотека учителя).
47. Контрерас А. 165 советов Дэвида Расселла по технике гитарной игры. / Перевод с испанского Г. Нуждина сделан по изданию: Contreras, Antoniode. Lat6c-nicade David Russellen 165 consejos. Seville, 1998.
48. Крицький В. Формування художньо-інтерпретаційного мислення музиканта-виконавця /В.Крицький //Музичне виконавство: Науковий . НМАУ імені П.І. Чайковського. – К., 1999. – Вип. 3. – С. 110-122.
49. Лазарева А. Д. Вчимося граючи. Методичний посібник з навчання гри дітей молодшого віку. Харків: МП Крок, 1997. 680 с.
50. Леонтьев А.Н. Психология образа /Алексей Леонтьев //Вестник Моск. ун-та. Сер. 14: Психология). – 1979. – № 2. – С. 146-149.
51. Лисенко М. В. Народні музичні інструменти на Україні / ред. М. Т. Щоголь. Київ: Мистецтво, 1955. 62 с.
52. Лисенко М. В. О торбане и музыке песен Видорта. Про народну пісню і народність в музиці. Київ, 1955.
53. Максименко С.Д. Загальна психологія. Видання 3-є перероблене та доповнене. Навчальний посібник. //С.Максименко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 272 с.
54. Маркова Е. Музыкальная культурология как явление отечественной системы гуманитарного знания. Таврійські студії. Мистецтвознавство. Міністерство культури Республіки Крим. Республіканський вищий навчальний заклад «Кримський університет культури, мистецтва і туризму». /Гол. ред. О. Габрісян. Сімферополь, 2013. С. 59-65.

55. Маркова Е. Основы теории исполнительства. Одесса: Астропринт, 2006. 182 с.
56. Маркова Е. Проблемы музыкальной культурологии. / второе расширен. и доп. издание. Одесса: Астропринт, 2012. — 164 с.
57. Маркова А.К. Психология труда учителя /А.Маркова. – М.: Просвещение, 1993. – 312 с.
58. Мартинсен К. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано. /К. Мартинсен. – М., 1977. – 128 с.
59. Масол Л. Концепція загальної мистецької освіти /Людмила Масол //Мистецтво та освіта. — 2004. — № 1. — С. 2–5.
60. Матяев А. И. Классическая гитара / Альбом гитариста электронный ресурс. Режим доступа : [http:// albomguitar.narod](http://albomguitar.narod)
61. Методичні рекомендації по організації навчання дітей 6–7-річного віку гри на гітарі в підготовчих класах дитячих музичних шкіл / уклад. І. А. Степанов. Київ: Навчально-методичний кабінет навчальних закладів мистецтва та культури УРСР, 1985. 36 с.
62. Михайленко Н. П. Методика преподавания игры на шестиструнной гитаре. Киев: Книга, 2003. 248 с.
63. Мошак Е. Г. Традиции гитарной музыки в контексте европейской музыкальной культуры второй половины XX столетия: автореф. дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.03 / ОНМА. Одесса, 2012. 24 с.
64. Музичний інструмент шестиструнна гітара: програма для музичної школи / уклад. К. А. Чечня, А. Л. Бойко, О. В. Черепович. 2-ге вид. Київ: Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, 2006. 20 с.
65. Отич О.М. Педагогічні засади мистецької освіти /О.М. Отич //Педагогічні науки. – Суми, 2003. – С. 430-438.
66. Павелків Р.В. Гуманістична педагогіка: колізії становлення /Р.В.Павелків //Оновл. змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. пр. – Рівне : РДГУ, 2000. – Вип. 9. – С. 4–8.

67. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін): [монографія]. /Г.М. Падалка. – К.: Освіта України, 2008. — 272, [1] с.
68. Петрушин В.И. Музыкальная психотерапия. /В.И. Петрушин. –М.: Владос, 1999. – 175 с.
69. Проворова Є. В. Особливості музично-педагогічної комунікації вчителя та учнів на уроках музики. Теорія та методика мистецької освіти. Наукова школа Г. М. Падалки. Колективна монографія / Під наук. ред. А. В. Козир. /Є.В. Проворова. – Вид. друге, допов. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. – 402 с. - С. 276-284.
70. Психологія: підручник /Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю. Л. Трофімова. – 4-е вид. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.
71. Психологічний словник /за ред. В.І. Войтка. – К.: Вища школа, 1982. – 456 с.
72. Рогоза О. С. Методика розвитку музичного мислення молодших школярів у процесі навчання гри на гітарі: дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2010. 267 с.
73. Ролінська О. Г. Евристичні методи і прийоми у навчальній діяльності майбутнього педагога-музиканта /О. Г. Ролінська //Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. – Вип. 17 (22). – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – 216 с.
74. Ростовський О.Я. Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики: методичні рекомендації /Олександр Якович Ростовський. – К.: Освіта, 1991. – 48 с.
75. Рудницька О.П. Музика і культура особистості: проблеми сучасної педагогічної освіти: навч. посіб. /О.П.Рудницька. — К.: ІЗМН, 1998. — 248 с.
76. Рябова О. Музично-слухові уявлення як операнди музичного мислення особистості. Естетика і етика педагогічної дії. Вип. 13. 2016. С. 60 – 68.
77. Самохина М. А. Формирование исполнительских умений и навыков учащихся детской музыкальной школы в классе гитары : автореф. дис. ...канд пед. н.: 13.00.02: / Моск. госуниверситет культуры и искусств, 2005. 20 с.

78. Словник-довідник педагогічних та психологічних термінів [за ред. А.І. Кузьмінського]. – Черкаси: ЧДУ ім. Б.Хмельницького, 2002. – 48 с.
79. Сокол А. Жанровые образно-стилистические аспекты артикуляции И. С. Баха /А. Сокол // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник Одеської державної музичної академії імені А. В. Нежданової. Випуск 6. / Гол. редактор О. В. Сокол. – Одесса: Друкарський дім, 2005. – 432 с.
80. Спіліоті О.В. Формування музично-інтонаційного мислення майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки: Автореф. канд. пед. наук 13.00.02. /О.Спіліоті. – К., 2012. – 271 с.
81. Сташевська І.О. Особенности музыкального воспитания начинающих скрипачей по методике Сузуки /І.Сташевська // Вісн. Луганського держ. пед. ун-ту ім. Т. Шевченка. 2003. – №4 (60). – С. 111-117.
82. Сухомлинский В.А. Методика воспитания коллектива /собр. соч. в 5-ти томах /В.А. Сухомлинский. – К., 1979. – т.1 – с. 427-668.
83. Сучасний філософський словник /за ред. акад. В.П.Андрущенко. – К.: Вища школа, 2003. – С. 156-289.
84. Сучасний словник іншомовних слів: близько 20 тис. слів і 226 словосполучень /Уклад.: О.І. Скопенко, Т.В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2006. – 789, [2] с. – (Словники України).
85. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. метод посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. [За ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
86. Теплов Б.М. Психология музыкальных способностей /Избранные труды в 2-х томах. /Борис Михайлович Теплов; ред. Н.С.Лейтес. - М.: Педагогика, 1985. - Т.1. – С. 47 –125.
87. Ткаченко В. М. Універсалізм і специфіка музичного мислення у стилях гітарної творчості 1880-1990 років: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: спец.: 17.00.03 — муз. Мистецтво. Харк. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2013. 16 с.

88. Тодорцева Ю. В. Формування толерантності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки: дис. канд. наук. 13.00.04 / Юлія Вікторівна Тодорцева. – Південноукраїнський державний педагогічний ун-т К.Д.Ушинського – Одесса, 2004. – 190 с.
89. Федоришин В.І. Акмеологічний розвиток майбутнього вчителя музики в творчому навчальному колективі: теорія і практика: монографія /Василь Ілліч Федоришин. -К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013.-410 с
90. Фуллан Майкл. Сили змін: вимірювання глибин освітніх реформ. /Майкл Фуллан [Переклад з англ.. Г.Шиян, Р.Шиян. – Львів: Літопис, 2000. – 269 с.
91. Холопова В. Музыка как вид искусства. / В. Н. Холопова. - СПб., 2002. - С. 58-67.
92. Хуторской А.В. Дидактическая евристика : Теория и технология креативного обучения. /Андрей Викторович Хуторской. – М. : Изд-во Моск. Универ., 2003. – 416 с.
93. Чухліб О. Торбан як різновид барокової лютні в Україні. Традиційні музичні інструменти кобзарів і лірників. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. 2 червня 2017 року . Київ: НЦНК «Музей Івана Гончара», с. 29 – 40.
94. Шульпяков О. Музыкально-исполнительская техника и художественный образ. - М., 1972. - С. 124 129.
95. Цагарелли Ю.А. Психология музыкально-исполнительской деятельности : [учеб. пособие] / Ю. А. Цагарелли. – С.-Пб.: Композитор Санкт-Петербург, 2008. – 368 с.
96. Чебыкин А. Я. Эмоциональная регуляция учебно-познавательной деятельности : [монография] /Алексей Яковлевич Чебыкин. – Одесса: АН СССР, О-во психологов СССР, 1992. – 168 с.
97. Шевченко А. Гитара фламенко: Мелодии и ритмы. Киев, 1998.
98. Шевченко Т.И. Психофизиологические методы в подготовке музыканта-исполнителя /Т.И.Шевченко. – Одесса, 1990. – 21с.
99. Шевченко А. Гитара фламенко: Мелодии и ритмы. Киев, 1998.

100. Шульпяков О. Музыкально-исполнительская техника и художественный образ. - М., 1972. - С. 124-129.
101. Юник Д. Г. Виконавська надійність митців музичного мистецтва: концептуальний аспект / Дмитро Григорович Юник // Теорія та методика мистецької освіти. Наукова школа Г. М. Падалки. Колективна монографія / Під наук. ред. А. В. Козир. – Вид. друге, допов. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. – 402 с. – С. 121–150.
102. Юник Д. Г. Самокорекція виконавської діяльності музикантівінструменталістів /Д. Г. Юник //Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць. – Вип. 17 (22). – К.: НПУ 227ар. М. П. Драгоманова, 2015. – 216 с.
103. Юник Т.І. Удосконалення методики запам'ятовування музичного тексту як засіб розвитку виконавської майстерності студентів-піаністів (на матеріалі педагогічних ВНЗів): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (музика)» /Т.І. Юник. – К., 1996. – 21 с.
104. Яковлева Є. Л. Розвиток творчого потенціалу особистості як мета освіти. Світ психології. 1996. № 2. С. 145-151.
105. Aguado D.D. Methode complete pour la guitare. Public en Espagnol : F. de Fossa. 1826.